

УДК 338.2: 330.341.1 (477)

*А. П. Дука,
к. е. н., доцент, Київський національний університет імені Тараса Шевченка,
м. Київ*

Формування політики інноваційно-індустріального розвитку національної економіки

*A. P. Duka,
PhD, Associate Professor of Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv*

Establishment of the policy innovation and industrial development of the national economy

У статті висвітлено концептуальні та науково-методичні підходи до формування політики інноваційно-індустріального розвитку. Зокрема запропоновано сукупність індикаторів для оцінки рівня інноваційно-індустріального розвитку, які охоплюють аналіз асиметрії міжнародної інноваційної активності національної економіки, оцінку якості інвестування інноваційних процесів в економіці, оцінку рівня мобілізації внутрішніх інвестиційних ресурсів для здійснення інноваційних перетворень. Сформовано дерево цілей політики інноваційно-індустріального розвитку, що поєднує два основні напрями її реалізації: політика внутрішнього сприяння та політика зовнішнього обмеження. На основі визначення областей стійкості рівня інноваційно-індустріального розвитку запропоновано три основні типи стратегій впливу держави на активізацію інноваційно-індустріальних процесів в економіці, визначені їх характерні ознаки, інструменти реалізації та можливі форми підтримки.

The article highlights the conceptual as well as scientific and methodical approaches to the innovation and industrial development policy. In particular, was proposed a set of indicators to assess the level of innovation and industrial development covering the analysis of asymmetry of the national economy's international innovative activity, estimating the quality of investment to innovative processes in the economy, assessment of the domestic investment resources mobilizing for innovation transformations. Formed the tree of the policy objectives for innovation and industrial development that combines two main directions of its implementation: policy of internal aid and policy of external restrictions. Based on identified areas of sustainable innovation and industrial development proposed three main types of state strategies on innovation and industrial processes activation in the economy, by their characteristics, implementation instruments and possible forms of support.

Ключові слова: *інноваційно-інвестиційні процеси, економічна безпека, економічна політика, політика інноваційно-індустріального розвитку, розвиток національної економіки*

Keywords: *innovation and investment processes, economic security, economic policy, policy of innovation and industrial development, development of national economy*

Постановка проблеми. Глобалізація як одна з визначальних характеристик сучасної світової економіки поставила перед урядами багатьох

країн проблему пошуку нових форм і методів адаптації економічного середовища до зміни основних чинників конкурентоспроможності національної економіки. Так, підтримання конкурентоспроможності в стратегічній перспективі відзначається глибшим об'єднанням фінансового та виробничого капіталів, формуванням виробничо-збутових та виробничо-інноваційних мереж та підвищенням уваги до механізмів інноваційно-промислової політики. Разом з тим, інтенсифікація інтеграційних процесів, що виявляється у формуванні єдиного світового виробничо-збутового ланцюга, загострює для України проблему доступу до основних переваг глобалізації – можливості використання передових знань і технологій для розвитку національної економіки – у зв'язку із суттєвим технологічним відставанням вітчизняного індустріального сектору.

Як слідує з викладеного забезпечення національної конкурентоспроможності і орієнтація національної економіки на довгострокове зростання потребує нових засад до розробки прийнятної моделі економічного розвитку. Зволікання та прорахунки у цьому напрямі призводитимуть не лише до перманентних кризових потрясінь, а й до послаблення позицій України у захисті національних економічних інтересів та забезпеченні економічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання трансформації цільових орієнтирів сучасної економічної політики дістали поширення в науковій літературі в результаті переосмислення наслідків фінансово-економічної кризи для розвитку розвинених економік. Наприклад, у США ще на початку світової фінансової кризи гарвардські вчені намагалися довести недоцільність створення «економіки знань» шляхом перенесення виробництва в інші країни з огляду на одночасну втрату інженерів, учених у сфері фундаментальних досліджень, оскільки разом із виробництвами в інші країни переходять і знання. У зарубіжному науковому просторі почали з'являтися праці стосовно поширення на всі сектори економіки інформаційно-комунікаційних технологій у контексті обґрунтування нового етапу розвитку промисловості, спричиненого новою індустріальною революцією. Ці проблеми

досліджують зокрема Дж. Ріфкін [24], П. Марш [23], К. Андерсен [21]. У розвинених країнах її основою стає розвиток високотехнологічного виробництва товарів та послуг, перехід від машинного до роботизованого виробництва, виробництво послуг, де випуск матеріальних товарів не заміщується, а інтегрується із системою сервісу, зсув акцентів із масового виробництва стандартної продукції до задоволення індивідуальних споживчих потреб, формування глобальної мережі створення вартості за кластерним типом.

Наукова ідея неоіндустріалізації продуктивних сил суспільства, але не як відтворення сформованого раніше індустріального потенціалу, а як створення індустріальної бази нового етапу розвитку продуктивних сил – інноваційного, розглядається також у працях таких учених, як В. Байнєв [3], С. Бодрунов [6], Л. Бляхман [5], В. Івантер [10], Р. Космамбетова [12] та ін.

Зміна векторів промислової політики з метою забезпечення розширеного відтворення та з позицій економічної безпеки під впливом глобальних викликів у національній економіці представлена в дослідженнях таких науковців, як: Г. Азізов [1], А. Амоша [18], О. Баженова [2], О. Барановський [4], О. Власюк [8], А. Задоя [9], Ю. Кіндзерський [11], В. Мунтіян [14], В. Палехова [15] та ін.

Як засвідчив аналіз наукових праць, об'єктом політики виступає весь індустріальний комплекс країни як єдиний організм, що зумовлено необхідністю розв'язання таких стратегічних і тактичних завдань економічної політики як інвестиційно-структурні перетворення, зростання обсягів та зміна структури промислового виробництва, створення нових робочих місць, підвищення конкурентоспроможності товарів та послуг вітчизняних виробників на внутрішньому і зовнішньому ринках, розв'язання соціальних проблем, забезпечення національної економічної безпеки тощо. Проте окремі аспекти, пов'язані зі зміною пріоритетів, формування цілей і завдань економічної політики в нових умовах для України потребують деталізації та переосмислення.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування теоретико-методичних засад формування політики інноваційно-індустріального розвитку економіки для забезпечення економічної безпеки

Виклад основного матеріалу дослідження.

Феномен формування “нової економіки” пов’язується з виробництвом інформації з метою підвищення продуктивності праці та поширенням міжсекторного поділу праці в глобальному масштабі. Тому, вірне розуміння суті інноваційних процесів, які лежать в основі сучасних моделей розвитку провідних економік світу, орієнтованих на прагнення отримати монополію на розробку технологій, а також їхнього місця в цілісній суспільно-економічній системі набуває винятково важливого значення. Сукупний суспільний результат інновації є позитивним саме завдяки механізму дифузії інновацій, що обумовлює тісний взаємозв’язок між науково-технічною, виробничою та інвестиційною діяльністю та свідчить про необхідність розгляду інновації як комплексу дій суб’єктів господарювання щодо всебічного розвитку матеріального виробництва, його технічного переозброєння на основі нових технологій. Отже, з нашої точки зору, інноваційно-індустріальний розвиток можна охарактеризувати як процес структурного вдосконалення національної економіки, який досягається переважно за рахунок практичного використання нових знань, принципово нових прогресивних технологій, переходом до випуску високотехнологічної продукції, прогресивними організаційними і управлінськими рішеннями в інноваційній діяльності. Саме індустріальний базис продовжує залишатися фундаментальною матеріальною основою сучасного розвитку високотехнологічних процесів, таких, наприклад, піонерних інновацій, як новітні інформаційні системи, біотехнології та нанотехнології. Тому рух до постіндустріального суспільства, який передбачає випереджаюче зростання інформаційної складової національного виробництва порівняно з індустріальною та супроводжується деіндустріалізацією економіки повинен розглядатися з позицій економічної безпеки.

Врахування впливу інноваційно-індустріального розвитку на економічну безпеку потребує розробки відповідного методичного забезпечення. В цілому варто виділити декілька ключових напрямів досліджень, покладених в основу оцінки рівня інноваційно-індустріального розвитку економіки:

1) дослідження загального перебігу та результативності інноваційних процесів в економіці України. У ході розробки методики були використані окремі підходи Інституту стратегічних досліджень, Інституту прогнозування України НАН України, методичні підходи міжнародних організацій до розрахунку відповідних індексів, а також наукових праць щодо визначення рівня інноваційної безпеки [16, 14, 19, 20, 22];

2) дослідження інвестиційних процесів в економіці України. В процесі розробки методики використані окремі елементи методики аналізу, представлені у наукових працях та офіційних джерелах, у тому числі і щодо визначення критеріїв інвестиційної безпеки [4, 13];

3) оцінка рівнів економічної безпеки держави, орієнтиром якої є Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України (затверджені Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277) [17].

Перші два напрями наукових розробок є корисними для вироблення загальних методичних підходів до оцінки рівня інноваційно-індустріального розвитку з погляду формування інструментарію дослідження. Третій напрям – економічна безпека – є однією з цільових настанов формування політики інноваційно-індустріального розвитку, тому врахування розроблених вітчизняними фахівцями індикаторів економічної безпеки – це важливий орієнтир у визначенні загальних методичних підходів до оцінки впливу загального перебігу інвестиційних процесів та їх зв'язок з результативністю інноваційної діяльності.

Метою проведення аналітичного дослідження рівня інноваційно-індустріального розвитку економіки є виявлення стійкості національної економіки сприймати технологічні виклики глобалізації.

Враховуючи наукові підходи до існуючого методичного забезпечення оцінки економічної безпеки, розрахунок рівня інноваційно-індустріального розвитку пропонується здійснювати за таким алгоритмом (рис. 1).

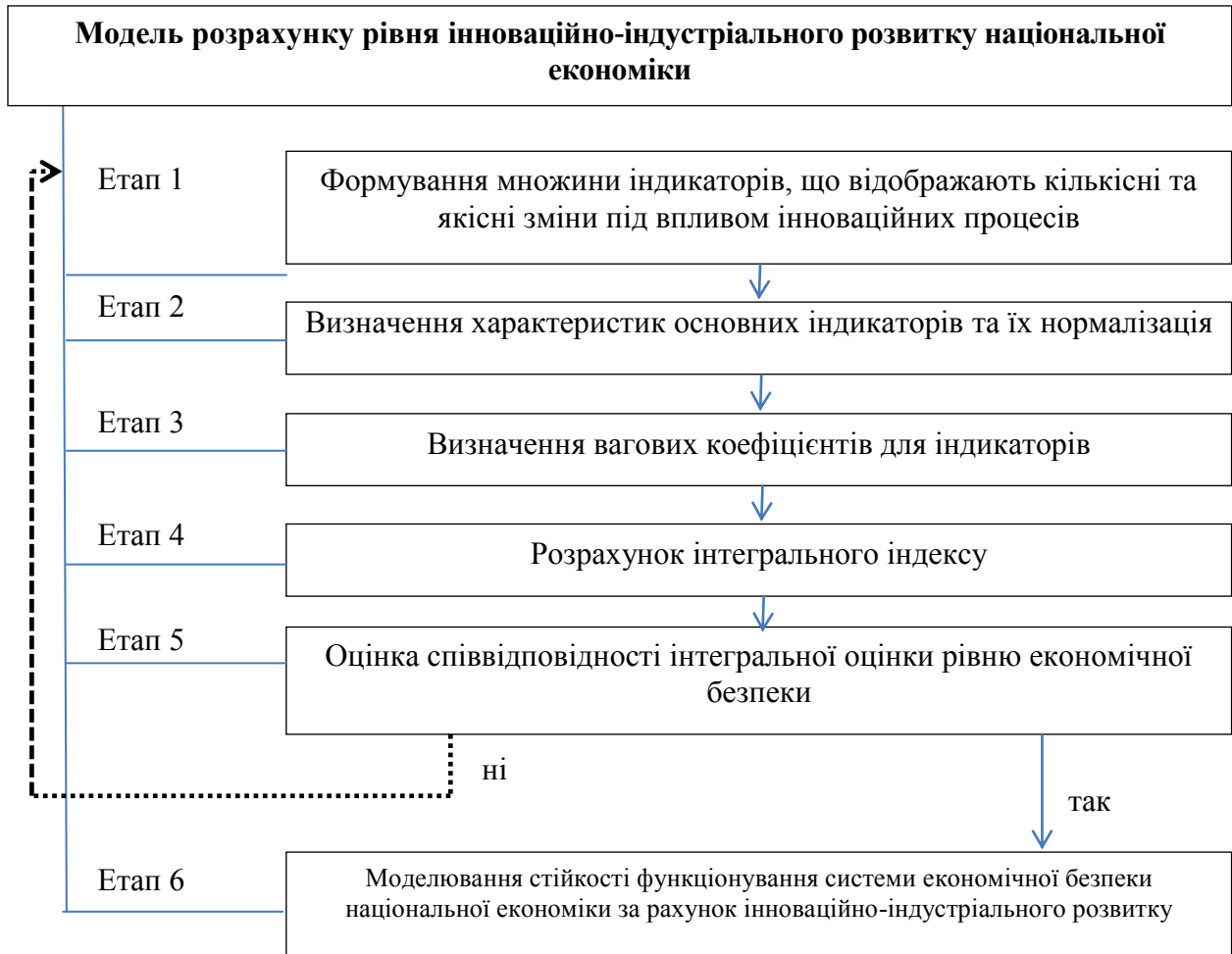

Рис. 1. Алгоритм визначення рівня інноваційно-індустріального розвитку національної економіки

На першому етапі увага зосереджена на виявленні тих показників, які достатньою мірою відображають загальний перебіг та якість інноваційних процесів в економіці та їх інвестиційного забезпечення. Базовою множиною індикаторів інтегрального індексу є загальна сукупність показників, які характеризують інвестиційно-інноваційну складову економічної безпеки, доповнені показниками, що дають змогу враховувати сучасні світові тенденції впливу інноваційного розвитку на економічні процеси.

На основі узагальнення основних індикаторів оцінки інвестиційно-інноваційної безпеки на другому етапі визначаються економічно досяжні мінімальні та максимальні значення індикаторів, їх нижні та верхні пороги (табл. 1).

Таблиця 1

Індикатори інноваційно-індустріального розвитку, їх граничні значення та ймовірнісні наслідки для економічної безпеки

Структурна складова	Індикатори	Граничні значення	Ймовірнісні соціально-економічні наслідки
1. Аналіз асиметрії міжнародної інноваційної активності національної економіки			
1.1. Аналіз асиметрії технологічної структури зовнішньої торгівлі	Частка високотехнологічного експорту у загальному обсязі експорту промислової продукції, %	15 %	Технологічне відставання економіки
	Коефіцієнт покриття високотехнологічного промислового імпорту високотехнологічним експортом	>1	Залежність від технологічного імпорту
	Частка високотехнологічного експорту України у загальносвітовому обсязі високотехнологічного експорту, %	>5 %	Технологічне відставання економіки
2. Оцінка якості інвестування інноваційних процесів в економіці			
2.1. Оцінка якості використання та концентрації капіталу на інноваційних напрямках	Додана вартість промисловості, % до ВВП	>40 %	Деіндустріалізація економіки
	Питома вага обсягу виконаних наукових і науково-технічних робіт у ВВП, %	>5%	Руйнування науково-технічного потенціалу та втрата наукою впливу на економічний розвиток
	Загальна сума витрат на фінансування інноваційної діяльності підприємств у ВВП, %	>5%	Руйнування інноваційного потенціалу та технологічне відставання промислового виробництва
3. Оцінка рівня мобілізації внутрішніх інвестиційних ресурсів на здійснення інноваційних перетворень			
3.1. Рівень інвестиційного забезпечення інноваційних процесів	Рівень освоєння (використання) інвестицій в основний капітал у ВВП, %	25 %	Деіндустріалізація економіки
3.2. Результативність використання наявного	Річні темпи зниження ВВП у відсотках за ринковими цінами на	50%	Деградація економіки

Структурна складова	Індикатори	Граничні значення	Ймовірнісні соціально-економічні наслідки
потенціалу для розвитку економіки	основі постійної місцевій валюті		
3.3. Рівень якості інвестиційного попиту на інноваційну продукцію	Частка підприємств, що впроваджували інновації у загальній кількості підприємств, %	50%	Руйнування цілісності науково-промислового та інноваційного потенціалу
3.4. Інтенсивність використання наявного кадрового потенціалу	Рівень економічної активності, всього (% до чисельності віком 15+)	80%	Зростання соціальної напруги в суспільстві
	Рівень безробіття за методологією МОП, %	3-7%	Зростання соціальної напруги в суспільстві
	Чисельність науковців у розрахунку на 1 тис. зайнятого населення	>10	Руйнування наукового потенціалу
4. Інтегральний показник рівня інноваційно-індустріального розвитку			
5. Моделювання стійкості функціонування системи економічної безпеки національної економіки за рахунок інноваційно-індустріального розвитку			

Розрахунок інтегрального показника рівня інноваційно-індустріального розвитку матиме вигляд [7, с. 385]:

$$I = \prod_{i=1}^n (1 + p_i)^{w_i} - 1, I \geq 0, \sum_{i=1}^n w_i = 1 \quad (1)$$

З точки зору економічної безпеки (I) буде найвищим у випадку, коли $I \rightarrow 1$, тобто небезпека практично відсутня. Області стійкості економіки країни, наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Області стійкості системи економічної безпеки за рахунок інноваційно-індустріального розвитку

Область стійкості	Розрахунок стійкості	Позиції національної економіки
Абсолютно стійкий стан	$i = \overline{1,12}, 0,81 < I < 1$	Сильні
Відносно стійкий стан	$i = \overline{1,12}, 0,61 < I < 0,8$	Нестійкі
Нестійкий стан	$i = \overline{1,12}, 0,21 < I < 0,6$	
Абсолютно нестійкий стан	$i = \overline{1,12}, 0 < I < 0,2$	Слабкі

Складено за [7, с. 386].

Результати розрахунку інтегрального показника інноваційно-індустріального розвитку для України за період 1996–2013 рр. подано на рис. 2.

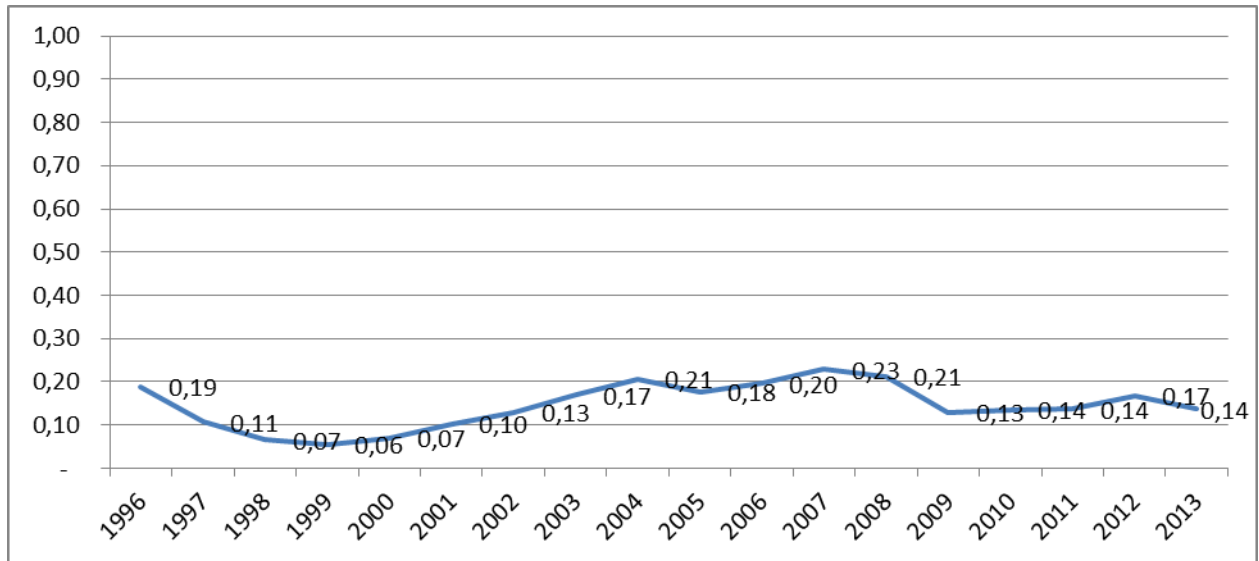

Рис. 2. Динаміка інтегрального показника рівня інноваційно-індустріального розвитку за період 1996–2013 рр.

Дані рис. 2 свідчать про те, що економіка України протягом останніх 17 років за розрахованим індексом знаходиться практично в зоні абсолютно нестійкого стану (діапазон $0,06 < I < 0,23$). Спостерігається тенденція до підвищення рівня небезпеки держави, що наочно відображає графік. Погіршення стану безпеки обумовлено підвищенням негативного прояву за більшістю складових, які не досягали своїх порогових значень. Особливу стурбованість викликають показники аналізу асиметрії технологічної структури зовнішньої торгівлі, зокрема зменшення частки високотехнологічного експорту у загальному обсязі експорту промислової продукції, та погіршення коефіцієнту покриття технологічного імпорту експортом. Якщо зважити, що такі тенденції спостерігаються на тлі зменшення рівня освоєння (використання) інвестицій в основний капітал у % до ВВП та зменшенням доданої вартості у переробній промисловості, вимагає суттєвих змін державне регулювання цих процесів у напрямку концентрації інвестицій на інноваційних напрямках.

Дослідження перебігу інноваційних та інвестиційних процесів доводить, що найбільшу небезпеку для України являють її внутрішні загрози. Витоки

таких зовнішніх загроз, як зростання зовнішньої заборгованості, скорочення експорту готової продукції за одночасного зростання імпорту за аналогічними групами, обумовлені низькою ефективністю економіки, слабкою конкурентоспроможністю переробної промисловості, тобто є внутрішніми. Це означає, що поєднання основних мотивів діяльності підприємств та цілей економічної безпеки потребують системної узгодженості з загальними напрямами економічної політики держави.

Враховуючи, що метою політики інноваційно-індустріального розвитку економіки визначаємо створення умов для ефективної взаємодії між основними учасниками інноваційного процесу, а також стимулювання утворення вітчизняних інтегрованих корпоративних структур для оптимізації пропорцій розвитку секторів та регіонів в умовах зростаючого впливу глобалізаційних процесів та забезпечення поєднання внутрішніх і зовнішніх джерел зростання з дотриманням вимог економічної безпеки і пріоритетів підвищення якості життя населення. Тому ключова ідея формування і реалізації політики інноваційно-індустріального розвитку економіки полягає у забезпеченні максимізації переваг від глобалізації та мінімізації ризиків від її впливу на внутрішнє інвестиційне та інноваційне середовище.

Залежно від рівня інноваційно-індустріального розвитку можна запропонувати різні напрями формування алгоритмів реалізації стратегії впливу держави на активізацію інноваційно-індустріальних процесів в економіці, і щодо визначення пріоритетів, і стосовно інструментів реалізації (табл. 4).

Превентивний характер дії щодо реалізації заходів політики інноваційно-індустріального розвитку полягає у тому, що завдяки орієнтації на убезпечення економіки органи влади не чекатимуть результатів інноваційної та інвестиційної діяльності, а передбачатимуть їх. Отже, приймаючи рішення про застосування стимулюючих або обмежувальних заходів державне регулювання орієнтуватиметься на підготовлені пакети пропозицій і умов щодо використання інвестиційних ресурсів у чітко визначених напрямках.

Таблиця 4

Типологія стратегій впливу держави на активізацію інноваційно-індустріальних процесів в національній економіці

Тип стратегії	Характерні ознаки стратегії	Пріоритети політики	Основні інструменти реалізації
1. Превентивно-підтримуюча	Стимулювання пропозиції інноваційної продукції	Підтримка необхідного рівня науково-технічного та інноваційного потенціалу та його нарощення	1. Вимоги до обмеження використання старих технологічних процесів та потужностей у господарській діяльності. 2. Підтримка у освоєнні нових ринків збуту. 3. Розвиток науки шляхом формування великих науково-дослідних на експериментальних центрів. 4. Налагодження виробництва високотехнологічної продукції
Рекомендований для позиції рівня інноваційно-індустріального розвитку економіки ідентифікованого як сильний (форми підтримки: надання субсидій та грантів, надання кредитів на пільгових умовах, продаж державного майна за цінами, нижче ринкових; збільшення частки у статутному капіталі державної участі)			
2. Превентивно-заохочувальна	Формування попиту на інноваційну продукцію	Збереження науково-технічного та інноваційного потенціалу та заповнення розривів між коопераційними ланцюгами підприємств	1. Створення сприятливих організаційних умов для дії компаній у національному режимі підприємництва та забезпечення інформаційної підтримки. 2. Використання державних закупівель імпортозаміщувальної інноваційної продукції для підприємств переробної промисловості 3. Активізація програм державно-приватного партнерства з метою концентрації інвестиційних ресурсів на цілях оновлення виробництва 4. Контроль над обсягами сировинного експорту. 5. Жорсткий контроль за дотриманням екологічних стандартів.
Рекомендований для позиції рівня інноваційно-індустріального розвитку економіки ідентифікованого як нестійкий (форми підтримки: надання субсидій та грантів, надання кредитів на пільгових умовах, обслуговування кредитів за пільговими тарифами; відстрочення або розстрочення сплати податків та зборів; державне замовлення; продаж державного майна за цінами, нижче ринкових; збільшення частки у статутному капіталі державної участі)			
3. Превентивно-стимулююча	Стимулювання нарощення попиту на інноваційну продукцію	Утримання науково-технічного та інноваційного потенціалу	1. Організація консалтингового забезпечення діяльності компаній. 2. Заснування підприємств, що випускають імпортозаміщувальну продукцію 3. Контроль за діяльністю іноземних інвесторів. 4. Контроль над обсягами сировинного експорту. 5. Жорсткий контроль за дотриманням

Тип стратегії	Характерні ознаки стратегії	Пріоритети політики	Основні інструменти реалізації
Рекомендований для позиції рівня інноваційно-індустріального розвитку економіки ідентифікованого як <i>слабкий</i> (форми підтримки: надання субсидій та грантів, дотацій; надання кредитів на пільгових умовах, обслуговування кредитів за пільговими тарифами; розширення бази витрат, понесених на дослідження та розробки, інвестування оновлення активів, які включаються у валові витрати підприємства; відстрочення або розстрочення сплати податків та зборів; державне замовлення; продаж державного майна за цінами, нижче ринкових; збільшення частки у статутному капіталі державної участі; зменшення фінансових зобов'язань суб'єктів господарювання перед державними фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування; списання боргів за надані державні послуги, штрафних санкцій, компенсація збитків)			екологічних та соціальних стандартів. 6. Стимулювання створення нових високопродуктивних робочих місць, впровадження інноваційних технологій 7. Активізація технологічного трансферу

Слід зауважити, що за рівнем інноваційно-індустріального розвитку національної економіки, превентивно-стимулюючий тип стратегії впливу на активізацію інноваційно-індустріальних процесів є найбільш прийнятним в системі державного регулювання в Україні.

Для конкретизації мети і завдань промислової політики економіки, орієнтованої на інноваційно-індустріальний розвиток побудуємо дерево цілей формування такої політики (рис. 3).

Наведене дерево цілей політики інноваційно-індустріального розвитку економіки, відображає різні напрями діяльності органів влади з досягнення визначених цілей, окремі її блоки є взаємообумовлюючими, реалізація яких логічно взаємопов'язана.

Так, перший напрям – політика внутрішнього сприяння – підпорядкована максимальному використанню переваг іноземних учасників у зміцненні технологічної бази розвитку національного промислового виробництва, встановленню взаємодії з наявними в економіці іноземними учасниками інноваційного процесу. Цей напрям передбачає реакцію економічної діяльності на виклики глобалізаційних процесів, головними діючими особами яких є іноземні інвестори. Основною функцією такої політики є захист національних інтересів від небажаного впливу глобалізації.

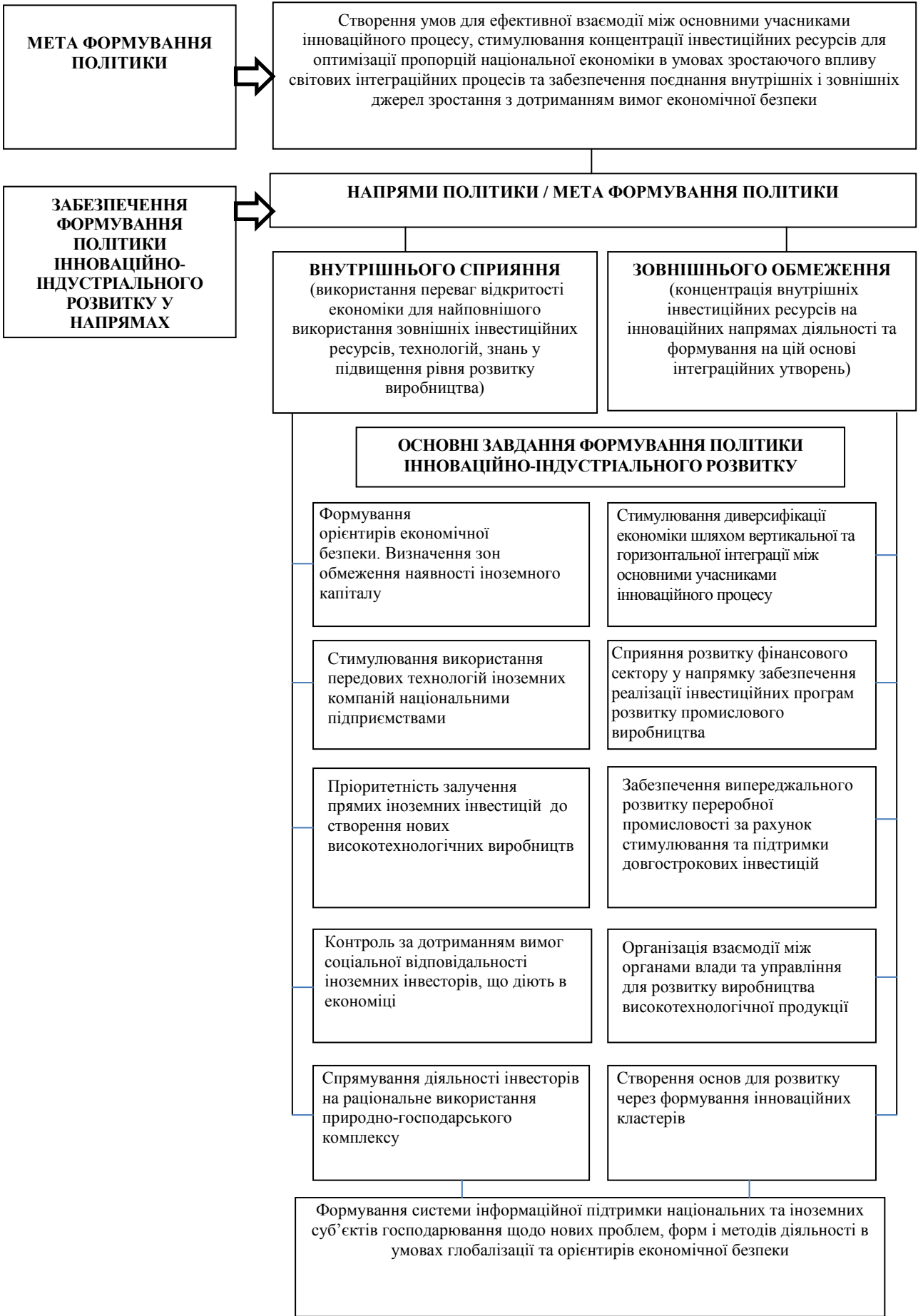

Рис. 3. Дерево цілей політики інноваційно-індустріального розвитку економіки

Другий напрям – політика зовнішнього обмеження – сконцентрована на вирішенні надзвичайно важливого завдання: формування та активний розвиток внутрішніх інтеграційних утворень в економіці та розвитку інвестиційної інфраструктури, здатної забезпечити їх функціонування. Основна функція цього напрямку реалізації політики полягає у формуванні інституціональних умов для інтеграції економіки у загальну глобальну архітектуру через утворення структур, здатних скласти конкуренцію зарубіжним технологічним лідерам на вітчизняному і світовому ринках, та наблизити розвиток економіки за технологічними параметрами до їх рівня.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Як засвідчують результати дослідження найбільш гострою проблемою, яка вимагає формування і реалізації відповідної системи заходів є налагодження взаємодії між основними учасниками інноваційного процесу з метою досягнення не лише достатньої концентрації інвестицій на високотехнологічних видах діяльності, але й запобігання можливим негативним наслідкам технологічної відсталості структури економіки. За нашим переконанням, реалізація запропонованих пріоритетних заходів політики інноваційно-індустріального розвитку економіки разом із розробкою стратегій впливу держави на активізацію інноваційно-індустріальних процесів сприятимуть максимізації вигід та мінімізації ризиків для України від взаємодії з глобальним економічним середовищем.

Формування політики інноваційно-індустріального розвитку економіки та її реалізація передбачає виокремлення певних етапів. Кожен з основних етапів характеризує ступінь гостроти тих проблем, на які орієнтована політика, а також спроможність їх розв'язання у найближчій перспективі. Така логіка дає підстави формувати перспективні блоки напрямів реалізації політики інноваційно-індустріального розвитку національної економіки.

Список літератури

1. Азизов Г. С. О втором законе расширенного воспроизводства в пятисекторной модели экономики Украины / Г. С Азизов // Економічний часопис – XXI. – 2013. – № 9–10. – С. 27–30

2. Баженова О. Моделювання стійкості системи економічної безпеки України / О. Баженова // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. – Серія: Економіка. – №101. – 2008. – С. 52–54
3. Байнев В. Неоиндустриализация – приоритет перехода к инновационной экономике / В. Байнев // Наука и инновации. – 2009. – № 8(78). – С. 56–60
4. Барановський О. І. Інвестиційна безпека / О. І. Барановський // Фінанси України. – 1998. – №8. – С. 60-70
5. Бляхман Л. С. Новая индустриализация: сущность, политико–экономические основы, социально–экономические предпосылки и сопровождение / А. С. Бляхман. // Проблемы современной экономики. – 2013. – 4 (48). – С. 44–53.
6. Бодрунов С. Д. Модернизация России: через новую индустриализацию – к новой модели экономического роста и новой модели развития общества / С. Д. Бодрунов. – СПб. : Институт нового индустриального развития (ИНИР), 2012. – 36 с.
7. Вітлінський В. В. Ризикологія в зовнішньоекономічній діяльності / В. В. Вітлінський, Л. Л. Маханець. – К.: КНЕУ, 2008. – 432 с.
8. Власюк О. С. Економічна безпека України в умовах ринкових трансформацій та антикризового регулювання / О. С. Власюк. – К. : ДННУ «Академія фінансового управління». – 2011. – 474 с
9. Задоя А. А. «Новая индустриализация» в контексте стратегических целей Украины / А. А. Задоя // Бюлетень Міжнародного Нобелівського економічного форуму. – 2012. – № 1 (5). – Том 1. – С. 146–154.
10. Ивантер В. В. Основные положения концепции инновационной индустриализации России / В. В. Ивантер, Н. И. Комков // Проблемы прогнозирования». – 2012. – №5. – Экономические и социальные перемены: факты, тенденции, прогноз. – 2012. – 5 (23) – С. 21–32
11. Кіндзерський Ю. В. Промисловість України: стратегія і політика структурно-технологічної модернізації : монографія / Ю. В. Кіндзерський; НАН України: ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2013. – 536 с
12. Космамбетова Р. И. Модель индустриально–инновационного развития национальной экономики / Р. И. Космамбетова. – Алматы: Институт экономики КН МОН РК, 2012. – 549 с.
13. Лисенко Н. О. Застосування виробничої функції Тімбергена при аналізі інноваційної складової економічної безпеки підприємства АПК / Н. О. Лисенко, Н. В. Білошкурська // Всеукраїнський науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка». – 2012. – № 4 (30). – С. 140-144
14. Мунтіян В. Економічна безпека держави / В. Мунтіян. – К.: Вид-во КВІЦ, 1999. – 462 с.
15. Палехова В. А. Промислова політика: теоретичний аспект та уроки іноземного досвіду / В. А. Палехова // Ефективна економіка. – 2013. – № 5. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2021>
16. Перспективи інноваційного розвитку України: зб. наук. ст.; за ред. Я. А. Жаліла. – Серія «Безпека економічних трансформацій». – Вип. 21. – К.: Альтерпрес, 2002. [Електронний ресурс]. – Режим доступу URL: <http://www.niss.gov.ua/Table/Zhalilo21/003.htm>
17. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: наказ Мінекономрозвитку від 29.10.2013 №1277. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=38738)
18. Промышленная политика и управление развитием промышленности в условиях системных дисбалансов: концептуальные основы : монография / В. П. Вишневский, А. И. Амоша, Л. А. Збаразская, А. А. Охтен, Д. Ю. Череватский ; под общ. ред. В. П. Вишневого и Л. А. Збаразской; НАН Украины, Ин-т экономики пром-сти. – Донецк : ИЕП, 2013. – 180 с

19. Сухоруков А. Формування вітчизняних транснаціональних структур у контексті забезпечення інноваційної безпеки України / А. Сухоруков // Стратегічна панорама. – 2005. – № 4. – С. 104–112
20. Экономическая безопасность государства и интеграционные формы ее обеспечения / под ред. Вороновского Г. К., Недина И. В. – К. : Знания Украины. – 2007. – 392 с
21. Anderson C. Makers: The New Industrial Revolution / C. Anderson. – Random House, Inc., New York, 2012. – 272 p
22. Global Innovation Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=framework>
23. Marsh P. The new industrial revolution : consumers, globalization and the end of mass production / P. Marsh. – New Haven: Yale University Press, 2012 viii. – 311 p
24. Rifkin J. The Third Industrial Revolution: How Lateral Power is Transforming Energy, the Economy, and the World / J. Rifkin. – Palgrave Macmillan, New York, 2011. – 291 p.

References.

1. Azizov G. S. O vtorom zakone rasshirennogo vosproizvodstva v pjatisekturnoj modeli jekonomiki Ukrainy / G. S Azizov // Ekonomichnij chasopis – XXI. – 2013. – № 9–10. – S. 27–30.
2. Bazhenova O. Modeljuvannja stijkosti sistemi ekonomichnoї bezpeki Ukraїni / O. Bazhenova // Visnik Kiїvs'kogo nacional'nogo universitetu imeni Tarasa Shevchenka. – Serija: Ekonomika. – №101. – 2008. – S. 52–54
3. Bajnev V. Neoindustrializacija – prioritet perehoda k innovacionnoj jekonomike / V. Bajnev // Nauka i innovacii. – 2009. – № 8(78). – S. 56–60
4. Baranovs'kij O. I. Investicijna bezpeka / O. I. Baranovs'kij // Finansi Ukraїni. – 1998. – №8. – S. 60–70
5. Bljahman L. S. Novaja industrializacija: sushhnost', politiko–jekonomicheskie osnovy, social'no–jekonomicheskie predposylki i soprovozhdenie / A. S. Bljahman. // Problemy sovremennoj jekonomiki. – 2013. – 4 (48). – S. 44–53.
6. Bodrunov S. D. Modernizacija Rossii: cherez novuju industrializaciju – k novoj modeli jekonomicheskogo rosta i novoj modeli razvitija obshhestva / S. D. Bodrunov. – SPb. : Institut novogo industrial'nogo razvitija (INIR), 2012. – 36 s.
7. Vitlins'kij V. V. Rizikologija v zovnishn'oekonomichnij dijal'nosti / V. V. Vitlins'kij, L. L. Mahanec'. – K.: KNEU, 2008. – 432 s.
8. Vlasjuk O. S. Ekonomichna bezpeka Ukraїni v umovah rinkovih transformacij ta antikrizovogo reguljuvannja / O. S. Vlasjuk. – K. : DNNU «Akademija finansovogo upravlinnja». – 2011. – 474 s.
9. Zadoja A. A. «Novaja industrializacija» v kontekste strategicheskikh celej Ukrainy / A. A. Zadoja // Bjuleten' Mizhnarodnogo Nobelivs'kogo ekonomichnogo forumu. – 2012. – № 1 (5). – Tom 1. – S. 146–154
10. Ivanter V. V. Osnovnye polozenija koncepcii innovacionnoj industrializacii Rossii / V. V. Ivanter, N. I. Komkov // Problemy prognozirovanija». – 2012. – №5. – Jekonomicheskie i social'nye peremeny: fakty, tendencii, prognoz. – 2012. – 5 (23) – S. 21–32.
11. Kindzers'kij Ju. V. Promislovist' Ukraїni: strategija i politika strukturno–tehnologichnoї modernizacii : monografija / Ju. V. Kindzers'kij; NAN Ukraїni: DU «Іn–t ekon. ta prognozuv. NAN Ukraїni». – K., 2013. – 536 s.
12. Kosmambetova R. I. Model' industrial'no–innovacionnogo razvitija nacional'noj jekonomiki / R. I. Kosmambetova. – Almaty: Institut jekonomiki KN MON RK, 2012. – 549 s.
13. Lisenko N. O. Zastosuvannja virobничої функції Timbergena pri analizi innovacijnoї skladovoї ekonomichnoї bezpeki pidpriemstva APK / N. O. Lisenko, N. V. Biloshkurs'ka // Vseukraїns'kij naukovо-virobnichij zhurnal «Innovacijna ekonomika». – 2012. – № 4 (30). – S. 140–144.

14. Muntijan V. Ekonomichna bezpeka derzhavi / V. Muntijan. – K.: Vid-vo KVIC, 1999. – 462 s.
15. Palehova V. A. Promislova politika: teoretichnij aspekt ta uroki inozemnogo dosvidu / V. A. Palehova // Efektivna ekonomika. – 2013. – № 5. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2021>
16. Perspektivi innovacijnogo rozvitku Ukraïni: zb. nauk. st.; za red. Ja. A. Zhalila. – Serija «Bezpeka ekonomichnih transformacij». – Vip. 21. – K.: Al'terpres, 2002. [Elektronnij resurs]. – Rezhim dostupu URL: <http://www.niss.gov.ua/Table/Zhalilo21/003.htm>
17. Pro zatverdzhennja Metodichnih rekomendacij shhodo rozrahunku rivnja ekonomichnoï bezpeki Ukraïni: nakaz Minekonomrozvitku vid 29.10.2013 №1277. [Elektronnyj resurs]. – Rezhim dostupu: (http://me.kmu.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=38738)
18. Promyshlennaja politika i upravlenie razvitiem promyshlennosti v uslovijah sistemnyh disbalansov: konceptual'ne osnovy : monografija / V. P. Vishnevskij, A. I. Amosha, L. A. Zbarazskaja, A. A. Ohten', D. Ju. Cherevatskij ; pod obshh. red. V. P. Vishnevskogo i L. A. Zbarazskoj; NAN Ukrainy, In-t jekonomiki prom-sti. – Doneck : IEP, 2013. – 180 s.
19. Suhorukov A. Formuvannja vitchiznjanih transnacional'nih struktur u konteksti zabezpechennja innovacijnoï bezpeki Ukraïni / A. Suhorukov // Strategichna panorama. – 2005. – № 4. – S. 104–112.
20. Jekonomicheskaja bezopasnost' gosudarstva i integracionnye formy ee obespechenija / pod red. Voronovskogo G. K., Nedina I. V. – K. : Znaniya Ukrainy. – 2007. – 392 s.
21. Anderson C. Makers: The New Industrial Revolution / C. Anderson. – Random House, Inc., New York, 2012. – 272 p
22. Global Innovation Index [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.globalinnovationindex.org/content.aspx?page=framework>
23. Marsh P. The new industrial revolution : consumers, globalization and the end of mass production / P. Marsh. – New Haven: Yale University Press, 2012 viii. – 311 p
24. Rifkin J. The Third Industrial Revolution: How Lateral Power is Transforming Energy, the Economy, and the World / J. Rifkin. – Palgrave Macmillan, New York, 2011. – 291 p